

Олександр ЛАВРИНЕНКО,

orcid.org/0000-0003-4454-7393

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов природничо-математичних спеціальностей

Волинського національного університету імені Лесі Українки

(Луцьк, Україна) *glavr@ukr.net*

ВПЛИВ ПРОФІЛІВ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ НА ПСИХОЛОГІЧНІ ЯКОСТІ Й МОВНІ ЗДІБНОСТІ ЛЮДИНИ

Дана стаття являє собою комбіноване теоретико-практичне дослідження психологічних якостей особистості та її мовних здібностей у парадигмі профілів мовної особистості. У роботі залучено напрацювання низки вітчизняних та зарубіжних вчених щодо зв'язку мовної особистості з мовною культурою та загальною культурою суспільства.

У теоретичній частині роботи обґрунтовано актуальність, новизну та практичну користь таких досліджень. Описано шлях, яким пройшло мовознавство до якісного розуміння феномену мовної особистості, обґрунтовано доцільність введення цього терміну у філологічну науку. Окрім того, введено поняття профілю мовної особистості й розтлумачено, що являє собою згаданий вище феномен у контексті цього дослідження. Окреслено вектор, у якому буде вестися практична частина наукової роботи.

У практичній частині роботи описано суть й процедуру дослідження профілів мовної особистості у їхньому зв'язку з базовими психологічними характеристиками та мовними знаннями людини. Представлено загальний та гендерний розподіл досліджуваних за профілями мовної особистості. Було залучено авторську анкету для практичного розподілу респондентів за профілями мовної особистості та методику Р. Б. Кетелла для встановлення психологічних особливостей кожного із профілів. Оцінка мовних здібностей здійснювалася з допомогою тесту Т. М. Ушакової, а порівняння результатів між групами – з допомогою коефіцієнту значущості різниці t-Ст'юдента.

Встановлено, що саме збалансований профіль мовної особистості слугує найкращою передумовою для формування культурної, впевненої у собі, товариської особистості з адекватною самооцінкою та високими мовними здібностями. Тому функціональне домінування будь-якого із компонентів профілю мовної особистості є небажаним явищем. Розробка методик з гармонізації профілю мовної особистості може слугувати наступним кроком вибраного вектору досліджень.

Ключові слова: лінгвістика, мовна особистість, профіль мовної особистості, мовні здібності, порівняльний аналіз.

Oleksandr LAVRYNENKO,

orcid.org/0000-0003-4454-7393

Ph. D. in Psychology, Associate Professor;

Associate Professor at the Department of Foreign Languages of Natural-Mathematical Sciences

Lesia Ukrainka Volyn National University

(Lutsk, Ukraine) *glavr@ukr.net*

INFLUENCE OF LINGUAL PERSONALITY'S PROFILES ON HUMAN PSYCHOLOGICAL FEATURES AND LINGUAL ABILITIES

This article presents itself a combined theoretical-practical research of personality's psychological features and lingual abilities through the paradigm of lingual personality. The work includes the ideas of national and foreign scientists about the correlations between lingual personality and lingual culture of society.

In the theoretical part of work the actuality, novelty and practical use of such researches are justified. The way, made by linguistic science for understanding of lingual personality's phenomenon, is distinguished and its reasonability for philological science stated. Besides, the term of lingual personality's profile was introduced and explained in the practical context of this research. The general vector of the practical part of this research is outlined.

In the practical part of this work the sense and procedure of lingual personality's profiles research is described. The certain correlations of these profiles with lingual knowledge and basic psychological features of personality are found. The general and gender distributions of respondents due to lingual personality's profiles are presented. For this purpose the author's questionnaire was used. The well-known psychological Ketell's methodic was used in order to define the basic

psychological features of each profile. The evaluation of lingual abilities of the enabled respondents is carried out with the help of Ushakova test. The t-Student coefficient is enabled for statistical comparison of four groups' results.

It is defined that just the balanced lingual personality profile serves as the best prerequisite for the formation of cultural, confident, sociable human personality with the adequate self-assessment and high lingual abilities. That's why the functional domination of any component of lingual personality's profile is undesirable. The development of lingual personality's profile harmonization methods can serve as the next step for future works of the selected research-vector.

Key words: *linguistics, lingual personality, lingual personality's profile, lingual abilities, comparative analysis.*

Постановка наукової проблеми та зв'язок з важливими завданнями. У сучасному техногенному та глобально інформатизованому світі молода людина має величезні, не доступні в минулому можливості для різнобічного розвитку своєї особистості та повної реалізації творчого і розумового потенціалу. Всупереч вищезазначеним фактам, низка провідних вітчизняних і зарубіжних вчених (Бацевич, 2004; Бугайски, 2010; Данилюк, 2008; Засєкіна, 2012; Карпенко, 2009; Колісник, 2016; Новоселецька, 2017) непокоїться тенденцією до зниження рівня мовної культури, моралі та деяких розумових здібностей у підростаючого покоління. Такого роду тенденції можуть створити реальну загрозу для сучасної людської цивілізації, тому що дефіцит розвитку культурних, моральних та розумових якостей у представників молодого покоління може призвести до того, що вони стануть неспроможними не лише продовжити розвиток цивілізації, але й сприйняти, засвоїти та застосовувати вже створені надбання.

Як відомо, культура будь-якого суспільства надбудовується над його мовою, тому падіння культури завжди починається зі зниження рівня мовної культури. Факт зниження мовної культури найбільш яскраво проявляє себе у більшості країн Європи, тобто країн, які вважаються стрижнем сучасної цивілізації. На важливу роль мови в особистісному зростанні людини вказує низка вітчизняних психологів. О. П. Колісник пов'язує високорозвинену літературну мову не лише показником культурної зрілості етносу, а й зрілості особистості (Колісник, 2016: 8). С. В. Новоселецька вважає, що володіння мовою зіставляється із розумінням світу. Так, вчена зазначає, що національні особливості мислення і поведінки фіксуються у знаках, через знаки відображається дійсність, що у свою чергу, регулює ступінь розуміння світу. Таким чином, знову з'являється думка про важливий взаємозв'язок картини світу і мовної картини світу (Новоселецька, 2017: 138).

В. О. Васютинський у власних дослідженнях також відмічає той факт, що ігнорування молодими людьми фундаментальних мовних правил призводить до розширення сфери розмовної мови,

яка дедалі частіше починає використовуватися в офіційних повідомленнях (наприклад, у виступах в парламенті), що, у свою чергу, призводить до нейтралізації експресивних елементів розмовної мови, а їх місце дедалі частіше починають займати вульгаризми (Васютинський 2006: 28). Згадану проблему поглиблює те, що на формування мовної та загальної культури підростаючих поколінь все менше мають вплив шедеври світової літератури, а їхнє місце починають займати телебачення та Інтернет, в яких інформація часто поширюється на мові, далекій від культурного еталону.

Психолінгвістичний погляд на окреслену проблематику крізь призму мовної особистості може відкрити згадані вище проблеми під новим кутом і запропонувати нові вектори їх якісного вирішення. Тому є підстави вважати, що аналітичне дослідження профілів мовної особистості у їх кореляції з базовими психологічними якостями та мовними знаннями людини **буде дійсно актуальним та на часі.**

Аналіз попередніх досліджень та публікацій окресленої тематики. У другій половині 20 століття для всіх вчених стало чітко зрозуміло, що вирішення проблем, пов'язаних із функціонуванням мови у сучасному суспільстві, неможливе без урахування позамовних явищ, а розгляд мови, як відокремленої замкнутої системи, є тупиковим вектором у світовій науці. Тому перехід низки вчених у сферу психолінгвістики з метою виховання людини з високою мовною культурою слід вважати виправданим. Людина з високою мовною культурою характеризується дотриманням визначених мовних норм, здатністю не допускати помилок в усному мовленні та письмі, окрім того, така людина повинна вміти будувати комунікативно ясні та естетично гарні речення. На практиці, процес розвитку мовної особистості з високою мовною культурою стикається з рядом проблем, пов'язаних як з властивостями мови, так і з характеристиками самої людини.

Саме поняття «мовна особистість» залишається відносно новим поняттям для лінгвістики і зовсім новим поняттям для психології. Тому доцільність введення даного терміну для більшості людей потребує доведення та обґрунту-

вання. Термін «мовна особистість» був вперше введений Ю. М. Карауловим, проте деякі лінгвісти вважають автором даного терміну Г. І. Богіна, який представив і обґрунтував дане поняття у докторській дисертації «Модель мовної особистості у її відношенні до текстів різних видів» у 1994 р. Досить поширеною є думка, що «мовна особистість» як феномен використовувалася ще декілька століть тому, до винаходу книгодрукування, коли лінгвістика перебувала ще на донауковому етапі свого розвитку, а психологія ще не відокремилася від філософії в окрему науку. Під використанням феномену мовної особистості вчені мають на увазі особливий стиль написання стародавніх книжок, коли більшість книжок являла собою ніби певне інформаційне послання від мовної особистості автора до мовної особистості читача.

Шлях, яким лінгвістика дійшла до необхідності введення поняття мовної особистості був тривалим і досить непростим. Вважається, що науковий період для лінгвістики почався у 19 столітті. Це століття пройшло для лінгвістики під повним домінуванням історичного принципу. Слід віддати належне історичному принципу і зауважити, що думка про те, що мова є об'єктом, який постійно змінюється і повинен вивчатися в історичному просуванні, виявилася надзвичайно плідною та перспективною для свого часу. Завдяки такому підходу виникла компаративістика та сформувався порівняльно-історичний метод, природним стало вважати, що мова є наскрізь історичним явищем. Проте таке глобальне домінування історичного підходу дещо загальмувало відкриття і обґрунтування інших трьох фундаментальних властивостей мови у лінгвістиці. В останньому десятилітті 19 століття в лінгвістиці почала прослідковуватися тенденція до значного підвищення інтересу до вивчення живих мов та діалектів. Такого роду тенденція виникла як природна реакція наукового суспільства на відомий деспотизм історичного підходу, коли основна увага приділялася дослідженню мертвих мов.

У перші роки 20 століття в центрі уваги більшості мовознавців опинилася реально функціонуюча жива мова, внаслідок чого на перший план вийшли такі властивості мови, як її творчий характер, естетична функція та психологічні основи володіння нею. Це було початком відкриття нової фундаментальної властивості в мові – її психологічного характеру. Направленість до «самопізнання» відкрила перш за все психологічний характер об'єкта лінгвістики, стало природним вважати, що мова є наскрізь психологічною. Відповідно перебудувалася і наукова парадигма мовознав-

ства: історичне в мові відступило на другий план перед гіперболізованим психологізмом.

Психологічна парадигма виявилася також перспективною і дала імпульс до подальшого розширення лінгвістичного наукового досвіду. Дві наступні фундаментальні властивості мови а саме: «мова є наскрізь соціальним явищем» та «мова є наскрізь системною» хоч і були сформульовані Соссюром у перші роки 20 століття, проте знайшли наукове обґрунтування і експериментальне підтвердження у лише середині 30-х років 20 століття. Незважаючи на те, що обидві нові парадигми були відкриті приблизно в один і той же час, певний час вони розвивалися паралельними шляхами, не перетинаючись. Як наслідок, будь-яке лінгвістичне дослідження на тому етапі розвитку науки не могло спиратися одночасно на соціальну та системну парадигми. При цьому ідея мовної соціальності пройшла у 30-ті роки випробування вульгарним соціологізмом, перед тим як перетворилася у робочий інструмент лінгвістики. Ідея про системно-структурний характер мови також не відразу була позитивно сприйнята і пройшла шлях через дві протилежні наукові позиції від повного заперечення системно-структурного характеру мови до деспотичного перебільшення даної властивості мови у радикальних течіях структуралізму.

Формулювання цілей та завдань статті.

У статті автор ставив **наступні цілі**: обґрунтування доцільності введення поняття мовна особистість у філологію; введення поняття «профіль мовної особистості» та його операціоналізація на теоретичному й практичному рівнях. У свою чергу, формулювання названих цілей вимагатиме виконання **наступних завдань**: здійснити теоретичний аналіз поняття «мовна особистість» в історичній парадигмі; ввести та пояснити поняття «профіль мовної особистості», обґрунтувавши його практичну доцільність; здійснити практичне дослідження профілів мовної особистості студентів, виділивши серед респондентів представників з когнітивним, мотиваційним, емоційним та збалансованим профілями; встановити базові психологічні особливості та потенційні мовні здібності кожного із профілів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Таким чином до другої половини 20-го століття в історії лінгвістики чітко намітилися чотири основні мовні парадигми: «історична», «психологічна», «системно-структурна» та «соціальна». Однак головна складність, з якою стикався кожен вчений, який намагався об'єднати вище зазначені наукові парадигми, полягає у тому, що жодна із

них не наділена інтегруючою силою, тобто не містить підстав для виведення трьох інших її властивостей. Іншими словами, соціальність мови ще не вказує на її системність, а з історичного характеру розвитку мови неможливо зробити висновок про її психологічну сутність, а остання ніяк не вказує на соціальність мови.

Для успішного вирішення такого завдання лінгвістиці потрібно було повернутися до людського фактору. Недаремно в другій половині 20 століття все частіше лунали заклики досліджувати «людській фактор» в мові, мову у зв'язку із людською діяльністю, людину в мові і мову в людині. При цьому хронологічно дані заклики співпали із загальною тенденцією до гуманізації будь-якого людського знання, незалежно від того, чи мова йшла про економіку, астрономію, біологію чи лінгвістику.

Таким чином, введення в лінгвістику поняття «мовна особистість» було послідовним і необхідним кроком у розвитку цієї науки, адже саме мовна особистість дає досліднику концептуальну позицію для поєднання всіх чотирьох відокремлених і відносно самостійних фундаментальних властивостей мови. Без мовної особистості досліднику доводиться обходитися одною – двома науковими парадигмами або придумувати який-небудь «штучний механізм» для успішного поєднання усіх вище зазначених властивостей мови. Мовна особистість як об'єкт лінгвістичного вивчення дозволяє на систематичній основі розглядати усі чотири фундаментальні мовні властивості, як взаємодіючі. Вітчизняний психолінгвіст Засекіна Л. В. визначає мовну особистість як систему когнітивних, мотиваційних та емоційних елементів, що забезпечують мовну компетентність людини, як представника певного національно-культурного простору (Засекіна, 2012: 51). Такої ж думки дотримується і автор цієї статті, яку більш детально відображено у авторській монографії «Феномен мовної особистості в сучасному світі» (Лавриненко, 2019).

Водночас ґрунтовних спроб дати визначення поняттю «профіль мовної особистості» у психології та психолінгвістиці не було. Під терміном «профіль мовної особистості» у нашому дослідженні мається на увазі специфічний тип функціонального співвідношення між когнітивним, мотиваційним та емоційним компонентами мовної особистості, який зумовлюється ступенем розвитку кожного з цих компонентів і визначає низку психологічних якостей мовної особистості. Назвати такий тип співвідношення між функціями трьох компонентів видом мовної особистості

було б не стільки невірною, скільки неточною, тому що «вид» є надто загальним поняттям.

Матеріалом дослідження слугували результати, отримані шляхом анкетування респондентів – студентів факультету психології, біологічного факультету та факультету іноземної філології Волинського національного університету імені Лесі Українки у загальній кількості 184 особи. При цьому група досліджуваних містила однакову кількість респондентів як чоловічої, так і жіночої статі, тобто по 92 особи. Робочою методикою для виділення вищезазначених профілів мовної особистості слугувала авторська анкета, яка представлена в авторській монографії (Лавриненко, 2019: 173). Згадана анкета відображає загальний рівень сформованості когнітивного, мотиваційного та емоційного компонентів мовної особистості. Таким чином, у цьому дослідженні профіль мовної особистості складатиметься з трьох показників, які відображають загальний рівень сформованості кожного із компонентів.

Початковий аналіз даних, отриманих в ході вищеприписаного анкетування, показав, що у переважній більшості студентів досліджуваної групи (78%) відмічається функціональне домінування одного із трьох компонентів у структурі мовної особистості. Компонент структури мовної особистості студента, домінування якого було встановлено емпіричним шляхом, і визначатиме у даному дослідженні профіль мовної особистості. У такий спосіб стало можливим поділити групу досліджуваних на чотири підгрупи: студентів із когнітивним профілем мовної особистості, студентів з мотиваційним профілем мовної особистості, студентів з емоційним профілем, а також групу студентів, де профіль мовної особистості виявився збалансованим.

Таким чином, досліджуваних було виокремлено у чотири підгрупи відповідно до профілю мовної особистості. У Таблиці 1 наведені основні показники сформованості домінуючого компонента різних профілів мовної особистості. Дані третьої шпальти таблиці засвідчили, що середньо-груповий ступінь розвитку домінуючого компонента у різних профілях мовної особистості істотно не відрізняється.

Так само не виявлено істотних відмінностей у середньо-групових показниках загальної сформованості мовної особистості різних профілів. Такі результати дають підстави зробити два суттєвих висновки: по-перше, ступінь переваги домінуючого компонента в структурі мовної особистості не залежить від його виду; по-друге, функціональне домінування когнітивного, мотиваційного

Таблиця 1

Показники сформованості домінуючого компонента різних профілів мовної особистості

Профіль мовної особистості	Кількість представників профілю (осіб)	Середнє значення домінуючого компонента	Мах значення домінуючого компонента	Мін значення домінуючого компонента	Загальна сформованість мовної особистості
Когнітивний	24	8,67	10	7	21
Мотиваційний	62	8,71	10	6	20,30
Емоційний	76	8,37	10	5	20,23

та емоційного компонентів мовної особистості однаково впливає на розвиток двох інших компонентів, що поступаються ступенем сформованості домінуючому.

Наступним кроком у дослідженні було визначення кількісного розподілу респондентів за виділеними профілями мовної особистості. У таблиці 2 відображено відсотковий розподіл досліджуваних за профілями мовної особистості.

Наведені дані засвідчують, що найбільшу частку складають студенти з емоційним профілем мовної особистості – 36%. Дещо меншою (30%) є частка тих респондентів, які мають мотиваційний профіль мовної особистості. Найменше вдалося виділити респондентів із когнітивним профілем мовної особистості, частка яких становить лише 11%. До останньої – четвертої підгрупи увійшли досліджувані, в структурі мовної особистості яких не було виявлено домінування жодного із трьох компонентів, а вищезазначені компоненти мовної особистості мають приблизно однаковий рівень сформованості, тому такий профіль мовної особистості було названо збалансованим. Частка студентів зі збалансованим профілем мовної осо-

бистості становить 22%. Гендерний розподіл респондентів за кожним із профілів мовної особистості наведено у Діаграмі 1.

У гендерній парадигмі відразу помітно, що представники чоловічої статі значно переважають за кількістю в групі з емоційним профілем та ледь помітно переважають у групі зі збалансованим профілем мовної особистості. Водночас респонденти жіночої статі помірно переважають у кількості в групах з когнітивним та мотиваційним профілями мовної особистості. Для подальшого дослідження психологічних особливостей кожного із чотирьох виділених профілів мовної особистості була вибрана методика Р. Б. Кетелла, оскільки вона є надійним і поширеним способом оцінки індивідуально-психологічних особливостей особистості.

Узагальнення отриманих результатів здійснювалося за допомогою комп'ютерного варіанту порівняльного аналізу показників незалежних вибірок за критерієм Крускала-Уелліса. Цей критерій було обрано з урахуванням того, що диференційний аналіз здійснювався між показниками чотирьох підгруп – профілів мовної особистості,

Таблиця 2

Відсотковий розподіл респондентів за профілями мовної особистості

Тип профілю мовної особистості	Когнітивний профіль	Мотиваційний профіль	Емоційний профіль	Збалансований профіль
Відсоткова частка досліджуваних	12%	30%	36%	22%

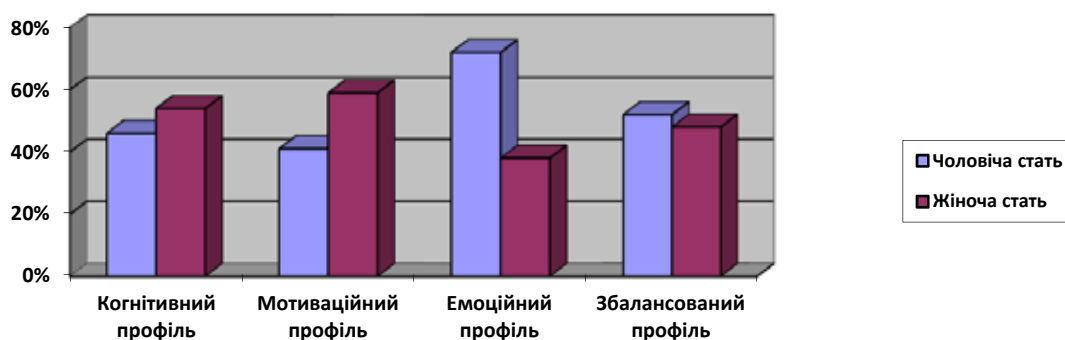

Рис. 1. Відсотковий розподіл між респондентами чоловічої та жіночої статі за профілями мовної особистості

у яких розподіл досліджуваних був не дуже рівномірним.

На початку аналізу отриманих даних потрібно було встановити, за якими факторами методики Кетелла наявні значущі відмінності у показниках між чотирма виділеними підгрупами респондентів з різними профілями мовної особистості. У таблиці 3 наведені відмінності у показниках за факторами методики Кетелла між підгрупами досліджуваних із різними профілями мовної особистості.

Таким чином, з даних, наведених у таблиці 3, стає зрозумілим, що значущі відмінності в показниках за факторами методики Кетелла між досліджуваними підгрупами респондентів були виявлені за факторами: MD, A, C, H, L, O, Q3. Закономірно, що оцінки чотирьох виділених підгруп досліджуваних саме за цими факторами і стануть предметом подальшого аналізу. Розглянемо отримані результати більш докладно (див. табл. 4).

Таким чином, когнітивний профіль мовної особистості характеризується середнім рівнем самооцінки, певною замкнутістю, відчутним дефіцитом емоційної стійкості, яскраво вираженою боязливістю, певною підозрілістю та тривожністю у комунікативних контактах з оточуючими людьми й незначним дефіцитом самоконтролю.

Мотиваційний профіль мовної особистості виділяється заниженою самооцінкою його представників, яскраво вираженою замкнутістю, середнім рівнем емоційної стійкості, легкою підозрілістю та тривожністю в соціальній взаємодії, і, на жаль, низьким рівнем самоконтролю.

Водночас емоційний профіль мовної особистості наділений наступними психологічними якостями: злегка завищеною самооцінкою, високим рівнем товариськості, помірними емоційною стійкістю, сміливістю та підозрілістю, середнім рівнем впевненості в собі та високим рівнем самоконтролю.

Збалансований профіль мовної особистості характеризується неадекватно підвищеною самооцінкою, високим рівнем товариськості у соціальних контактах, достатньою емоційною стійкістю та сміливістю, нейтральними показниками щодо довірливості та впевненості в собі та яскраво вираженим високим рівнем самоконтролю.

На наступному етапі цього дослідження спробуємо з'ясувати, чи може мати тип функціонального співвідношення між компонентами мовної особистості вплив на її здібності до вивчення іноземної мови. В якості робочої методики було вибрано більш традиційний тест на знання німець-

Таблиця 3

Значущість виявлених відмінностей між різними профілями мовної особистості за параметрами методики Р.Б. Кетелла

Фактори методики	MD	A	B	C	E	F	G	H	I
Коефіцієнт значущості відмінностей між виділеними групами досліджуваних	8,08*	16,55**	1,82	6,15*	5,46	0,33	3,32	7,61*	1,81
Фактори методики	L	M	N	O	Q1	Q2	Q3	Q4	
Коефіцієнт значущості відмінностей між виділеними групами досліджуваних	8,49*	1,34	4,42	10,1*	5,54	4,97	9,86*	0,68	

Примітка: дані позначені у таблиці * – є значущими при $p \leq 0,05$; ** – є значущими при $p \leq 0,01$.

Таблиця 4

Особливості зв'язку профілів мовної особистості з особистісними параметрами досліджуваних

Профілі мовної особистості Фактори методики Кетелла	Когнітивний профіль	Мотиваційний профіль	Емоційний профіль	Збалансований профіль
MD – «адекватність самооцінки»	51,63	40,27	59,53	58,02
A – «замкнутість – товариськість»	45,50	36,50	59,64	65,19
C – «емоційна стійкість»	39,04	49,71	51,57	63,29
H – «боязливість – сміливість»	30,88	53,32	54,57	58,71
L – «довірливість – підозрілість»	62,42	58,85	53,70	38,73
O – «впевненість у собі – тривожність»	69,71	57,50	52,99	37,94
Q3 – «низький самоконтроль – високий самоконтроль»	47,96	39,71	58,84	61,31

Рівні володіння іноземною (німецькою) мовою представниками різних профілів мовної особистості

Профілі мовної особистості	Когнітивний профіль	Мотиваційний профіль	Емоційний профіль	Збалансований профіль
Найкращий абсолютний показник в групі	91	85	89	97
Найгірший абсолютний показник в групі	52	46	47	69
Середньогрупова кількість балів, набраних в тесті з німецької мови (максимальна – 100)	75	67	73	84

кої мови, розроблений Н. М. Ушаковою (Ушакова, 2006: 124–125). Згаданий тест передбачає виконання 100 завдань різних типів та складності, які можуть бути оцінені максимально в 100 балів.

Таким чином середньо-групова кількість набраних балів представниками когнітивного, мотиваційного й емоційного профілів мовної особистості хоч і дещо відрізняються, проте такі відмінності перебувають за межами достатньої значущості різниці (за фактором t-Ст'юдента). Водночас результат представників збалансованого профілю мовної особистості показав помітну перевагу на іншими групами, що відображено показниками значущості різниці t-Ст'юдента 1,8; 2,4 та 1.9 на користь збалансованого профілю. Тому рівновагу у розвитку компонентів мовної особистості можна справедливо вважати сприятливою психологічною передумовою для вивчення іноземних мов.

Висновки дослідження. Відображене у цій статті дослідження дає вагомі підстави для **формулювання наступних висновків**: профіль мовної особистості, як специфічний тип функціонального співвідношення між когнітивним, мотиваційним та емоційним компонентами мовної особистості має вплив на формування такої низки фундаментальних психологічних якостей людини: самооцінка, емоційна стійкість, рівень товариськості та сміливості у соціальних контактах, рівень самоконтролю та впевненості у собі; профіль мовної особистості також чинить певну дію на процес вироблення здібностей до іноземної мови; збалансований профіль мовної особистості демонструє найкращі значення показників за методикою Кетелла та найвищі результати у знаннях з іноземної мови, тому може вважатися найкращою передумовою для формування культурної, гармонійної та всебічно обдарованої особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич Ф. В. Основи комунікативної лінгвістики: Навчальний посібник. Київ: Академія, 2004. 236 с.
2. Бугайски М. Мова комунікації: Монографія. Харків: «Гуманитарний центр», 2010. 543 с.
3. Васютинський В. О. Українська науково-психологічна термінологія: три проблеми і шляхи їхнього розв'язання. Психологічні перспективи. 2006. Вип. 8, С. 25–30.
4. Данилюк І. В. Культурна психологія як напрям етнічної психології: Монографія. Київ: Вища школа, 2008. 118 с.
5. Засекіна Л. В. Вступ до психолінгвістики: Навчальний посібник. Острого: Видавництво «Острозька академія», 2012. 168 с.
6. Карпенко З. С. Аксиологічна психологія особистості: Монографія. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2009. 512 с.
7. Колісник О. П. Мова в культурно-ментальному просторі суспільства. Психологічні перспективи. 2016. Вип. 8. С. 32–39.
8. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості: Збірник наукових праць. Київ: «Радянська школа», 1989. 462 с.
9. Кривко Т.А. Глобалізація як соціально-психологічна проблема: загальна характеристика та можливі наслідки. Наукові записки національного університету «Острозька академія». 2018. Вип. 7. С. 212–223.
10. Лавриненко О. Л. Феномен мовної особистості в сучасному світі: Монографія. Луцьк: Вежа–Друк, 2019. 191 с.
11. Максименко С. Д. Основи генетичної психології: Навчальний посібник. Київ: НППЦ Перспектива, 1998. 220 с.
12. Новоселецька С.В. Соціалізація особистості у двомовному суспільстві. Психологічні перспективи. 2017. Вип. 8. С. 138–142.
13. Ушакова Т. М. Психолінгвістика: Збірник методик дослідження особистості. Київ: «ПЕРСЕ», 2006. 416 с.

REFERENCES

1. Batsevych F. V. (2004) *Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky* [Fundamentals of communicative linguistic] Study Book. Kyjiv: «Academia» [in Ukrainian].
2. Bugaiski M. (2010) *Mova komunikatsii* [Language of communication] Monograph. Harkiv: Humanitarnyi tsentr [in Ukrainian].
3. Vasjutynsky V. O. (2006) *Ukrainska naukovo-tekhnichna terminolohiia* [Ukrainian scientific-technical terminology] Scientific Journal Psychological Perspectives. Vol. 8. pp. 25–30 [in Ukrainian].
4. Danyljuk I. V. (2008) *Kulturna psykholohiia yak napriam etnichnoi psykholohii* [Cultural psychology as the vector of ethnical psychology] Monograph. Kyjiv: Vyshecha shkola [in Ukrainian].
5. Zaszekina L. V. (2012) *Vstup do psykholinhvistyky* [Introduction into Psycholinguistics] Study Book. Ostrog «Ostrozka Akademiia». [in Ukrainian].
6. Karpenko Z. S. (2009) *Aksiolohichna psykholohiia osobystosti* [Aksiological psychology of personality] Monograph. Ivano-Frankivsk: Lileia-NV. [in Ukrainian].
7. Kolisnyk O. P. (2016) *Mova v kulturno-mentalnomu prostori* [Language in cultural-mental space] Scientific Journal Psychological Perspectives. Vol. 8. pp. 32–39. [in Ukrainian].
8. Kostjuk G. S. (1989) *Navchalno-vykhovnyi protses i psykhični rozvytok osobystosti* [Study-pedagogical process in psychical development of personality] Collection of scientific works. Kyjiv: Radianska School. [in Ukrainian].
9. Kryvko T. A. (2018) *Hlobalizatsiia yak sotsialno-psykholohichna problema* [Globalization as social-psychological problem] Scientific Journal. Vol. 7. pp. 212–223. [in Ukrainian].
10. Lavrinenko O. L. (2019) *Fenomen movnoi osobystosti v suchasnomu sviti* [Lingual personality's phenomenon in the modern world] Monograph. Lutsk: Vega Druk. [in Ukrainian].
11. Maksimenko S. D. (1998) *Osnovy henetychnoi psykholohii* [Fundamentals of genetic psychology] Study Book. Kyjiv: Perspektyva. [in Ukrainian].
12. Novoseletska S. V. (2017) *Sotsializatsiia osobystosti v dvomovnomu suspilstvi* [Socialization of personality in the bilingual society] Scientific Journal Psychological Perspectives. Vol. 8. pp. 138–142. [in Ukrainian].
13. Ushakova T. M. (2006) *Psykholinhvistyka: Zbirnyk metodyk doslidzhennia osobystosti* [Psycholinguistic: Collection of methodic for personality's research] Collection of tests and methodic. Kyjiv: Perse. [in Ukrainian].